

Loppuraportti

Itä-Lapin talvisotahistoria tutuksi –hanke

1.8.2010 - 31.10.2011

SISÄLLYS

1. Hankkeen toteuttaja	3
2. Hankkeen nimi ja hanketunnus	3
3. Yhteenveto hankkeesta	3
4. Raportti	
4.1. Hankkeen tavoitteet	
4.1.1. Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on	4
4.1.2. Hankkeen tavoitteet	4
4.2. Hankkeen toteutus	
4.2.1. Toimenpiteet	4 - 9
4.2.2. Aikataulu	9
4.2.3. Resurssit	9 - 10
4.2.4. Toteutuksen organisaatio	10
4.2.5. Kustannukset ja rahoitus	11
4.2.6. Raportointi ja seuranta	11 - 12
4.3. Yhteistyökumppanit	12
4.4. Hankkeen tulokset ja vaikutukset	12 - 13
5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi	13
6. Allekirjoitus ja päiväys	13

Kannen kuva: SA-kuva, Itä-Lapin Talvisota-dvd:n kansi

1. Hankkeen toteuttaja

Itä-Lapin kuntayhtymä
Kuumaniemenkatu 2
98100 Kemijärvi

2. Hankkeen nimi ja hanketunnus

Itä-Lapin talvisotahistoria tutuksi, 9639
(Dnro 997/3570-2010, päätösno 10564)

3. Yhteenveto hankkeesta

Talvisodan syttymisestä tuli kuluneeksi 30.11.2009 70 vuotta. Itä-Lapin alueella käytiin 3 viikon viivytystaistelut vanhalta rajalta aina Kemijärven Mäntyvaaraan saakka. Talvisota vaikutti koko alueen historiaan ja ihmisten kohtaloihin. Hankkeen tavoitteena oli nostaa esiin talvisodan merkitys Itä-Lapin ja koko Suomen itsenäisyyden kannalta. Sotahistoria on alueelle myös matkailullisesti tärkeä elementti. Suomenkin mittakaavassa merkittävästä taisteluista ei ole aiemmin tehty laajamittaista yhtenäistä koostetta.

Aineistosta koostettiin DVD -video ja CD-äänite. Lisäksi tuotettiin matkailijoiden, oppilaitosten sekä paikallisen väestön käyttöön esitevihkonen, joka esittelee alueen talvisotahistorian ja alueen sotahistoriaikohteita kunnittain. Hankkeen aikana laadittiin myös opastetaulujen teksti- ja kuvasisältöjä taistelualueille, joista opaste puuttuu. Tiedon koostaminen esittelymateriaaliksi helpottaa ihmisten tutustumista alueen historiaan.

Itä-Lapin merkittävät taistelut sijoittuvat noin 240 kilometrin rengasmatkan alueelle; Sallaan, Kemijärvelle, Savukoskelle ja Pelkosenniemelle. Muistomerkkejä tapahtumista löytyy kaikista näistä Itä-Lapin kunnista. Reitin kohteita ja mahdollisia kehittämistoimia suunniteltiin hankkeen aikana alueen toimijoiden kanssa. Hanke järjesti yhteistyössä koulujen kanssa alueen nuorille päivän kestävän tutustumismatkan reitille.

Hanke toteutettiin Kemijärven kaupungin sekä Sallan, Savukosken ja Pelkosenniemen kuntien alueella. Hankkeen kohderyhmänä olivat paikalliset asukkaat, erityisesti nuoret sekä alueella matkailevat. Yleishyödyllisen hankkeen tuotokset ovat alueella jakelussa ja kaikkien saatavilla. Välillisesti hankkeesta tulevat hyötymään myös alueen matkailuyritykset.

Raportti

4.1. Hankkeen tavoitteet

4.1.1. Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on

Hankkeen tavoitteena oli edistää Kehityksen Arktinen Tuuli 2007-2013-kehittämissuunnitelman mukaisesti maaseutuperinnön säilyttämistä ja edistämistä. Hanke tuki maaseutualueiden elämänlaadun ja maaseutuelinkeinoelämän monipuolistumista.

Kehittämissuunnitelman mukaisesti hankkeen tavoitteena oli osaltaan tukea Itä-Lapin kehitystä elinvoimaisena, uutta luovana ja kansainvälisenä toiminta-alueena, jossa alueen historia, kulttuuri ja luonnonvarat luovat perustan elinkeinojen ja kylien kehittämiselle. Kehittämissuunnitelma on osa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa.

4.1.2. Hankkeen tavoitteet

Hankkeen päämääränä oli lisätä niin alueen asukkaiden kuin matkailijoidenkin tietoisuutta alueen sotahistoriasta ja sodan merkityksestä Lapille ja koko valtakunnalle sekä nostaa sotahistoria paremmin esille Itä-Lapin matkailuteemana. Hankkeen tavoitteena oli koostaa talvisodan kulusta dvd-elokuva ja cd-äänite, esitevihkonen sekä tuottaa muutamia uusia opasteita.

Hankkeen tavoitteena oli välittää perinnetietoa ja lisätä nuorten kiinnostusta ja tietämystä kotiseudun sotahistoriasta sekä koostaa olemassa olevasta materiaalista talvisodan kulkuun tutustuttava reitti Itä-Lapin alueelle. Reitti voidaan jatkossa merkitä konkreettisesti maastoon ja näin hyödyntää sotateemaa tukemaan alueen matkailua ja elävöittää sota-aiheen ympärille syntyviä matkailutuotteita.

4.2. Hankkeen toteutus

Hanketta hallinnoi Itä-Lapin kuntayhtymä ja se on rahoitettu Pohjoisimman Lapin Leader ry:lle myönnettyistä EU:n maaseuturahaston ja Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman kiintiöstä.

4.2.1. Toimenpiteet

4.2.1.1. Materiaaliin perehtyminen

Talvisodan aikaisista tapahtumista alueella on olemassa 70- ja 90-luvuilla koottua materiaalia mm. veteraanien videohaastatteluita sekä sotaan

liittyviä paikallisten asukkaiden haastatteluita, lottien ja evakkojen muisteluita. Pekka Lintulan keräämää materiaalia oli noin kuusi tuntia. Kyseinen aineisto purettiin tekstimuotoon ja aineistoa hyödynnettiin hankkeen aikana.

Sotahistoria-asiantuntija Pentti Airio toi hankkeen käyttöön vahvan tietämyksensä alueen talvisotahistoriasta. Lisäksi hankkeen aikana hyödynnettiin kirjallista ja kuvallista materiaalia alueen tapahtumista talvisodan aikana. Talvisotaan liittyvää kuvamateriaalia hankittiin hankkeen käyttöön mm. Puolustusvoimien kuvakeskuksesta, Lapin rajavartiolaitoksesta, alueen museoista, kirjallisista lähteistä sekä yksityisiltä henkilöiltä.

Hanke teki yhteistyötä alueen kuntien kanssa materiaalin keruussa. Yhteistyökumppaneina toimivat myös alueen museot. Sallan sota- ja jälleenrakennusajan museo ja Kemijärven kotiseutumuseo olivat aktiivisesti mukana hankkeen toimenpiteiden toteutuksessa. Myös alueen matkailuinfot, opastuspalveluun liittyvät henkilöt sekä kylien edustajat olivat mukana kehittämässä hankkeessa tuotettujen esitteiden ja opasteiden sisältöä.

4.2.1.2 Talvisodan muistelutilaisuudet ja henkilöhaastattelut

Hankkeen aikana kerättiin vielä saatavilla olevaa haastattelumateriaalia talvisodan ajan kokeneilta ihmisiltä. Haasteltavat ihmiset etsittiin järjestämällä kaikissa kunnissa talvisodan muistelutilaisuudet. Tilaisuuksista tiedotettiin tiedotteilla ja ilmoituksilla paikallislehdissä. Muistelutilaisuuksissa kerättiin haastateltavien tausta- ja yhteystietoja.

Tilaisuuksiin osallistui Itä-Lapin alueella yhteensä 52 henkilöä marras- ja joulukuun 2010 aikana ja lisäksi tilaisuuksissa saatiin 25 henkilön tiedot yhteydenottoa varten.

Hankkeen aikana tehdyt henkilöhaastattelut toteutettiin järjestämällä Kemijärvellä, Sallassa ja Savukoskella haastattelupäivät, joihin haastateltavat henkilöt kutsuttiin. Lisäksi haastatteluita toteutettiin vieraillemalla haastateltavan kotona haja-asutusalueilla ja Pelkosenniemellä. Pekka Lintula ja Esko Puikko haastattelivat henkilöitä jonkin verran vuoden 2010 puolella, mutta pääosin haastattelut toteutettiin tammi-helmikuussa 2011, yhteensä haastateltiin 57 henkilöä. Haastatteluihin osallistuneille henkilöille toimitettiin myöhemmin tallenne haastattelusta ja Itä-Lapin Talvisota- elokuva.

Haastatteluiden lisäksi yksityisiltä henkilöiltä saatiin hankkeen käyttöön kirjallista materiaalia, valokuvia sekä video- ja haastattelunauhoja. Hankkeen myötä syntynyttä aineistoa voidaan käyttää yleishyödyllisessä tarkoituksessa, kuten esittely-, opetus- ja tutkimusmateriaalina. Haastattelukuvanauhat toimitettiin Oulun maakunta-arkistoon, joka on

Pohjois-Suomen maakunta-arkisto, jotta nauhat säilyvät ja niitä on tätä kautta mahdollisuus käyttää edellä mainittuihin tarkoituksiin.

4.2.1.3. Taistelukohteiden kuvaaminen

Hankkeen maastokuvaukset toteutti pääasiassa Esko Puikko. Lisäksi Itä-Lapin maastoja ja sotahistoriakohteita kuvasivat Jarkko Sipola, Pentti Airio ja Minna Hamara.

Hankesuunnitelmaan kirjattuja Venäjälle suuntautuvia kuvausmatkoja ei tehty, koska virallista lupaa ei vanhan Sallan alueen kuvauksiin Venäjältä saatu. Pekka Moilanen otti tarvittavat valokuvat vanhan Sallan alueelta.

Kemijärven VPK osallistui maastokuvauksiin lainaamalla nosturilla varustetun kaluston ja osaavan miehistön Esko Puikon käyttöön. Hankkeen käyttöön saatiin myös ilmakuva Itä-Lapin alueelta, sillä Lapin rajavartiolaitos tuki hankkeen kuvaustöitä ottamalla Esko Puikon mukaan rajavartiolaitoksen helikopterilennolle.

4.2.1.4. Itä-Lapin Talvisota-DVD ja audio-CD

Hankkeen aikana toteutettiin nopealla tuotantoaikataululla Itä-Lapin Talvisota dvd -elokuva. Dvd:n toteuttivat Itä-Lapin Mediakeskuksen Esko Puikko ja Mediapress Pekka Lintula. Sotahistoria-asiantuntijana ja juontajana toimi sotatieteiden tohtori Pentti Airio. Aikataulun nopeus edellytti myös hankevetäjän osallistumista dvd:n tuotantojärjestelyiden hoitamiseen.

Haastatteluaineiston keruu lopetettiin helmikuussa 2011 ja elokuvan koostaminen alkoi. Elokuvan käsikirjoitus muodostui talvisodan tapahtumien kronologisesta etenemisestä, koska katsojille haluttiin antaa selkeä ja totuudenmukainen kuva tapahtumien kulusta.

Dvd:n tuottaminen edellytti valtavan määrän ääni- ja kuvamateriaalin läpikäymistä ja koostamista sopivaan muotoon. Elokuva on kuvitettu pääasiassa valokuvien ja kartoin. Itä-Lapin Talvisota -elokuvan juontosuudet kertovat selkeästi tapahtumien etenemisestä ja otteet henkilöhaastatteluista tuovat esiin ihmisten kokemukset näissä tilanteissa. Esko Puikon ammattitaito nopeutti tuotannon etenemistä ja dvd-elokuva pystyttiin toteuttamaan aikataulun mukaisesti. Elokuva valmistui toukokuussa 2011.

Ohjausryhmä päätti, että elokuvan julkistamiseksi järjestetään erillinen tilaisuus kutsuvieraille 30.5.2011. Julkistamisesta tiedotettiin sanomalehdissä ja Lapin radiossa. Kutsuvierastilaisuuteen kutsuttiin 122 henkilöä edustamaan eri tahoja. Tilaisuuteen kutsuttujen joukossa olivat mm. haastatteluihin osallistuneiden, rahoittajan, kuntayhtymän, kuntien,

puolustusvoimien, yksityisrahoittajien, veteraanijärjestöjen, muiden hankkeessa mukana olleitten tahojen ja median edustajia.

Elokuvayleisöä, kuva Matti Hulkko

Kahvitilaisuus, kuva Itä-Lapin kuntayhtymä

Kutsuvierasnäytöksessä saatu palaute elokuvasta oli positiivinen. Elokuva nähtiin tärkeänä alueen historian esiintuojana ja tallenteena jälkipolville. Hankkeelle tilattiin 500 kappaletta Itä-Lapin Talvisota dvd-elokuvaa. Kappaleet jaettiin mm. haastatteluihin ja kutsuvierasnäytökseen osallistuneille, kuntiin, Lapin kirjastoihin, Maanpuolustuskorkeakouluun, Puolustusvoimiin, tekijöille, rahoittajalle, yksityisrahoitukseen osallistuneille, alueen museoihin, Lapin maakuntamuseoon ja Sotamuseoon.

Hanke järjesti kunnittain Itä-Lapin Talvisota-elokuvan näytökset. Kemijärven yleisötilaisuuteen kulttuurikeskuksessa osallistui 6.6.2011 noin 190 henkilöä, Sallan Poropuistossa elokuvan katsoi 7.6.2011 n. 80 henkilöä, Korvatunturin Opastuskeskuksessa Savukoskella yleisöä oli n. 50 henkilöä ja Pelkosenniemen kunnantalolle saapui n. 40 henkilöä.

Savukosken esitys,
kuva Itä-Lapin kuntayhtymä

Pelkosenniemen esitys,
kuva Itä-Lapin kuntayhtymä

4.2.1.4. Itä-Lapin sotahistoriareitti ja tutustumisretket koululaisille

Itä-Lapin merkittävät taistelut sijoittuvat noin 240 kilometrin rengasmatkan alueelle. Muistomerkkejä tapahtumista löytyy kaikista Itä-Lapin kunnista. Reitin kohteita ja mahdollisia kehittämistoimia suunniteltiin hankkeen aikana alueen toimijoiden kanssa.

Tässä vaiheessa oli tärkeää nähdä alue kokonaisuutena. Jokaisessa kunnassa on mielenkiintoisia sotahistoriaan liittyviä kohteita. Itä-Lapin yhteen koottu lista sotahistorian kohteista toi selkeästi esiin alueen monipuolisuuden tässä suhteessa. Tulevaisuuden kannalta on tärkeää nostaa esiin alueen kokonaisuutta, jolloin matkailijoiden viipymää alueella voidaan pidentää alueen laajalla tarjonnalla. Matkailija saa tiedon koko alueesta aloitti hän tutustumisretkensä mistä kunnasta tahansa. Itä-Lapista voi jatkossa rakentua kiinnostavuudessaan samantyyppinen alue kuin mm. Raateentiestä.

Hanke tiedotti alueen kouluja mahdollisuudesta osallistua tutustumisretkellä Itä-Lapin talvisotahistoriaan. Kolme alueen kouluista otti yhteyttä ja ilmoitti halukkuutensa yhteistyöhön, hankkeen toimenpiteeseen osallistuivat Sallatunturin koulu ja lukio Sallasta sekä Isokylän koulu Kemijärveltä.

Käytännön koululaiskuljetusjärjestelyiden vuoksi kouluista esitettiin toivomus, että tutustumismatkan kesto on maksimissaan noin 6 tuntia. Tässä ajassa ei ollut järkevää suunnitella koko Itä-Lapin käsittävää kierrosta, koska suuri osa ajasta kuluisi tällöin linja-autossa istuen. Keskusteluiden pohjalta päädyttiin siihen, että Sallatunturin koulun ja lukion sekä Isokylän oppilaat tutustuivat sotahistoriakohteisiin välillä Kemijärvi-Salla.

Matkat tehtiin 17.5.-19.5.2011 välisenä aikana. Sallan lukion 40 oppilasta tutustui Paikanselkään, Kemijärven kotiseutumuseoon, Mäntyvaaraan ja Joutsijärven bunkkeriin. Sallatunturin koulun 50 8. luokkalaista tutustui samoihin kohteisiin seuraavana päivänä. Molemmilla matkoilla toimi oppaana Tapio Saloheimo. Isokylän koulun 26 8. luokkalaista tutustui Paikanselkään, Sallan sota- ja jälleenrakennusajan museoon, Joutsijärven bunkkeriin ja Mäntyvaaraan, matkaoppaana toimi Eero Kanninen. Matkoista saatu palaute oli positiivinen, paikallishistoriaan tutustuminen nähdään hyvänä ja tärkeänä asiana.

4.2.1.5 Esitevihkonen Itä-Lapin talvisodasta ja alueen sotahistoriallisista kohteista

Hankkeen aikana koottiin tiedot alueen sotahistoriaan liittyvistä tutustumiskohteista. Tiedoista koostettiin esitevihkonen. Esitteen alkuosan teksti kertoo lyhyesti Itä-Lapin talvisodan tapahtumat. Esitteen

jälkimmäinen osa esittelee kunnittain Itä-Lapin sotahistoriaan liittyvät käyntikohteet.

Esitevihkosien sisältö on kerätty kuntien tiedoista, joita on päivitetty ja tarkennettu tarvittaessa. Esitteen kuvamateriaali on pääosin peräisin Itä-Lapin kuntayhtymästä, Sallan sota- ja jälleenrakennusmuseo on ollut aktiivisesti mukana esitteen laatimisessa myös kuvamateriaalin osalta. Esitteestä tuotettiin suomen-, ruotsin- ja englanninkielinen versio.

Alueen yhteinen esite tuo esiin Itä-Lapin sotahistoriakohteiden määrän ja sijoittumisen koko alueelle. Esitteitä toimitettiin museoihin, kuntiin, joista toimitettiin esitteitä myös alueen kouluihin ja kirjastoihin.

4.2.1.6. Itä-Lapin talvisodan opasteet

Hankkeen aikana laadittiin opastustekstit kahteen kohteeseen. Hankkeen aikana tuli esiin, ettei Saijan suunnalla ole opastustaulua kertomassa taistelulinjojen sijaintia talvisodan loppuvaiheessa. Samoin Joutsijärveltä puuttuu kylän alueen taisteluista kertova opastustaulu. Opasteiden tekstit tuotettiin suomen-, ruotsin- ja englanninkielisinä. Lisäksi opasteet sisältävät alueen taistelukartan.

Opasteita ei toteutettu hankkeen aikana. Opasteista saatiin kaksi tarjousta, edullisempi opasteiden tarjoaja veti tarjouksensa pois, koska ei pystynyt toteuttamaan opasteen karttaosiota. Toinen tarjouksen hinta olisi mahdollistanut vain yhden opasteen toteuttamisen. Tässä vaiheessa päätettiin, ettei opastetta tilata vaan pyritään tulevaisuudessa toteuttamaan alueen sotahistorian opasteet yhtenäisenä kokonaisuutena.

Yhteistyössä Itä-Lapin Kotikylä –hankkeen kanssa pilotoitiin nettipohjaista karttapalvelua, jossa on mukana Itä-Lapin talvisotahistoria kohteita.

4.2.2. Aikataulu

Hankkeen toimenpiteet toteutettiin 1.8.2010 – 31.10.2011 välisenä aikana.

Hankkeen aikana toteutettiin nopealla aikataululla dvd-elokuva. Dvd:n toteutus vei hankevetäjän työaikaa tuotantoyritysten ja dvd:n jakelun osalta etukäteen arvioitua enemmän. Hankkeen toteutusajaksi on tiivis ja hankkeen toimenpiteet pystyttiin toteuttamaan vaaditussa aikataulussa. Hankkeen viimeiset kustannukset toteutuvat lokakuussa 2011.

4.2.3. Resurssit

Hankkeelle palkattiin kokoaikainen hankevetäjä Minna Hamara 1.10.2010 alkaen kymmeneksi kuukaudeksi. Hankesuunnitelmaan tehtiin muutos,

jossa hankevetäjän työaikaa jatkettiin 11 kuukauteen. Hankevetäjä vastasi hankkeen toteutusjärjestelyistä, yhteydenpidosta ohjausryhmään, matkailuyrityksiin, yksityisen rahoitusosuuden maksajiin, kyliin sekä tiedotusvälineisiin. Hankevetäjä vastasi hankesuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteuttamisesta ja hankkeen raportoinnista.

Itä-Lapin kuntayhtymän toimistosihteeri Kaarina Imponen vastasi hallinnointi- ja talousohjauksesta sekä hankkeen maksatushakemuksien laatimisesta.

Osa-aikaisesti hankkeessa työskenteli videoammattilainen Esko Puikko Itä-Lapin Mediapajasta. Hän suoritti haastatteluiden ja sotakohteiden kuvaamisen, toimi aineiston käsittelijänä ja vastasi elokuvan leikkauskäsikirjoituksesta sekä dvd-elokuvan ja audio-cd:n toteuttamisesta yhdessä Mediapress Pekka Lintulan kanssa. Itä-Lapin Talvisota –elokuvan musiikin tuotti Itä-Lapin musiikkiopiston opettaja Georgios Apostolakis.

Pohja-aineisto, haastatteluiden tekeminen, dvd-elokuvan ja audio-cd:n toteuttaminen hankittiin Mediapress Pekka Lintulalta, joka toimitti myös tarvittavat sotahistoria-asiantuntijapalvelut.

Sotahistoria-asiantuntijana toimi sotatieteiden tohtori, prikaatikenraali Pentti Airio. Sotahistoria-asiantuntijalta ostettiin myös Itä-Lapin talvisotahistoriaa ja sotahistoriallisia kohteita esittelevän esitteen talvisotaa käsittelevä tekstiosio, opasteiden tekstipohjat ja asiatarkastukset. Lisäksi häneltä tilattiin selvitys Itä-Lapin reitin sotahistoriallisista tutustumiskohteista.

4.2.4. Toteutuksen organisaatio

Hankkeen hallinnoijatahona toimi Itä-Lapin kuntayhtymä ja vastuuhenkilönä kuntayhtymän kehittämispäällikkö Heikki Onnela. Kirjanpidosta vastasi toimistosihteeri Kaarina Imponen. Hankevetäjä Minna Hamara vastasi hankesuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteuttamisesta ja hankkeen raportoinnista.

Hankkeelle oli nimetyt ohjausryhmän edustajat kunnittain ja lisäksi mukana on matkailualan edustaja. Ohjausryhmään kuuluivat: Eero Kanninen (Kemijärvi), Tapio Kostamo (Kemijärven kansalaisopisto), Pekka Moilanen (Salla), Markku Kujala (Pelkosenniemi), Tuomo Kilpimaa (Savukoski), Lasse Ketonen (yrittäjä) ja Jari Polvi (Pohjoisimman Lapin Leader ry). Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi Itä-Lapin kuntayhtymän kehittämispäällikkö Heikki Onnela ja sihteerinä hankevetäjä Minna Hamara. Tarvittaessa ohjausryhmän kokouksiin kutsuttiin asiantuntijajäseniä. Haastatteluiden ja dvd:n koostamisen aikana Pekka Lintula, Esko Puikko ja Pentti Airio osallistuivat ohjausryhmän kokouksiin.

4.2.5. Kustannukset ja rahoitus

Hankkeen toteutuneet kustannukset 1.8.2010 - 31.10.2011 välisenä aikana ovat yhteensä 99.527,39 €. Oheisessa taulukossa hankkeen toteutuneet kustannuksista on eritelty kustannuspaikoittain. Hankkeen kustannukset ovat toteutuneet pääosin suunnitelman mukaan.

Hankkeen kustannukset 1.8.2010 - 31.10.2011

Kustannuslajit	Hyväksytty budjetti	Toteutuneet kustannukset	Erotus
Palkat ja palkkiot	47 650,00	48 877,38	-1 227,38
Ostopalvelut	40 000,00	39 202,64	797,36
Vuokrat	2 065,00	1 953,13	111,87
Kotimaan matkakulut	6 000,00	5 078,49	921,51
Ulkomaan matkakulut	655,00	314,10	340,90
Muut kustannukset	3 630,00	4 101,65	-471,65
Hyväksyttävät kustannukset yhteensä	100 000,00	99 527,39	472,61

Hankkeen yksityisrahoitusta on kirjattu vuodelle 2010 2 416,92 € ja kertymä vuoden 2011 puolelle on 7 569,82 €. Hankkeen rahoitus on toteutunut suunnitelman mukaan. Rahoitus on esitelty oheisessa taulukossa.

Hankkeen rahoitus 1.8.2010 – 31.10.2011

Rahoittaja	Hyväksytty rahoitus	Toteutunut rahoitus	Erotus
EU + valtio	72 000,00	71 659,72	340,28
Kunnat	18 000,00	17 914,93	85,07
Yksityinen rahallinen osuus	10 000,00	9 952,74	47,26
Kokonaisrahoitus	100 000,00	99 527,39	472,61

4.2.6. Raportointi ja seuranta

Hankkeen raportointi ja seuranta on toteutettu rahoituspäätöksen edellyttämällä tavalla. Hankkeesta on laadittu vuosiraportti 1.8.-31.12.2010 väliseltä ajalta sekä hankkeen loppuraportti. Hankkeen seurantalomakkeet on toimitettu rahoittajalle ajallaan. Hankkeesta tehtiin kaksi maksatushakemusta ajoille 1.8.2010-31.12.2010 sekä 1.1.2011-31.10.2011.

Ohjausryhmä kokoontui hankkeen aikana yhteensä viisi kertaa. Ensimmäinen järjestäytymiskokous pidettiin Kemijärvellä 3.11.2010 ja 2. kokous, jossa käsiteltiin hankkeen kulkua ja talousseurantaa 15.12.2010 Sallassa. Vuonna 2011 pidettiin kolme ohjausryhmän kokousta: 17.1.2011 Savukoskella, 5.4.2011 Kemijärvellä ja 26.8.2011 Kemijärvellä. Ohjausryhmän viimeinen kokous pidettiin sähköpostikokouksena.

Hankkeen ohjausryhmän jäsenet olivat aktiivisia ja antoivat erittäin asiantuntevaa ohjeistusta hankkeen toteuttajataholle. Ohjausryhmän lausunto hankkeen toteuttamisesta on loppuraportin liitteenä.

4.3. Yhteistyökumppanit

Hankkeen yhteistyökumppaneina ovat toimineet kuntien henkilöstö, museot, koulut, alueen yritykset ja yhdistykset sekä yksityiset ihmiset. Lisäksi hankkeeseen osallistuivat Kemijärven VPK, Lapin rajavartiolaitos ja Puolustusvoimat.

Hankkeen yksityisrahoitukseen osallistuivat Sotavahinkosäätiö, Metsäliitto, Kemijärven Apteekki, Koillis-Lapin Sähkö Oy, Kemijärven Yhteismetsä, Lions Club Kemijärvi, Uitonniemi/Lapin Safarit, Matkalle Sallaan ry, Asuste ja Kenkä Pesonen, Lions Club Pelkosenniemi, Pelkosenniemen vesihuolto-osuuskunta, Sallan Osuuspankki, Savukosken Kehittämisyhdistys, Sallaseura ry ja Kemijärven Reserviupseerit ry.

4.4. Hankkeen tulokset ja vaikutukset

Hankkeen alkamisesta tiedotettiin lähettämällä esittelymateriaali kuntiin. ja hankevetäjä kävi henkilökohtaisesti esittelemässä hanketta. Hankkeesta tiedotettiin paikallisissa sanomalehdissä. Kiinnostus alueen sotahistoriaan osoittautui vahvaksi ja tiedon tallentaminen jälkipolville nähtiin erittäin tärkeänä asiana. Paikallislehdissä julkaistut ilmoitukset, jutut ja tiedotteet ovat raportin liitteenä.

Hankkeen aikana saatiin erittäin positiivista palautetta tiedon keruusta ja hankkeen teemasta. Tallennettujen haastatteluiden myötä ihmisten kokemukset ja tiedot säilyvät myös jälkipolville.

Alueen sotahistorian esiintuominen nähtiin tärkeänä ja vähän julkisuutta saaneena asiana, vaikka Itä-Lapissa käytiin talvisodan aikana ratkaisevia taisteluja ja sodan vaikutukset alueella olivat raskaat. Alueen sotahistoria muodostaa kokonaisuuden, jonka hyödyntäminen matkailussa tulee varmasti tulevaisuudessa lisääntymään ja hankkeessa tuotoksia voidaan hyödyntää tässä työssä.

Hankkeen aikana tuotettu dvd-elokuva on saanut palautetta selkeydestään ja asiallisuudestaan. Elokuvan juonto-osuudet kuljettavat katsojaa tapahtumasta toiseen tukena evakoiden, lottien ja taisteluihin

osallistuneiden henkilökohtaiset kokemukset ja kertomukset. Itä-Lapin Talvisota – Sallan suunnan taistelut –elokuva on lainattavissa Lapin kirjastoissa ja Maanpuolustuskorkeakoulun kirjastossa. Elokuva on toimitettu myös Itä-Lapin kouluihin, museoihin, Lapin maakuntamuseoon sekä Sotamuseoon. Pääpiirteet talvisodan tapahtumista Itä-Lapissa on näin tallennettu ja tuotu ihmisten saataville selkeässä muodossa.

Hankkeen aikana tuotettu esitemateriaali on Itä-Lapin yhteinen sotahistorian esittely. Itä-Lapin alue muodostaa hienon tutustumisen arvoisen kokonaisuuden ja hankkeen tuotosten kautta ihmisillä on mahdollisuus saada parempi kokonaiskuva alueen sotahistoriasta.

4. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Sodan vuodet vaikuttivat koko alueen historiaan ja ihmisten kohtaloihin. Itä-Lapin talvisotahistoria tutuksi -hankkeen aikana todettiin, että olisi tärkeää kerätä talteen aikalaisten kokemukset ja kertomukset myös jatkosodan vuosien osalta. Aika tekee tehtävänsä ja tiedonkeruu tulisi toteuttaa pian.

Tiedonkeruutyö voitaisiin toteuttaa esimerkiksi hanketyön kautta. Itä-Lapin jatkosodan vuodet -hankkeen aikana kerättäisiin talteen vielä saatavilla olevaa haastattelumateriaalia sodan vuosista. Tärkeää olisi myös kirjata ylös paikkatiedot ja aikalaisten kertomukset tapahtumapaikoista.

Alueen sotahistoriaan tutustumisen kannalta olisi hyvä saada jokaiseen kuntaan opaste, joka kertoo koko Itä-Lapin sotahistoriasta ja kohteista. Sotahistoriaan tutustuva voi lähteä liikkeelle Kemijärveltä, Sallasta, Savukoskelta tai Pelkosenniemeltä löytäen kuitenkin tiensä alueen kohteista kertovan opasteen ohjaamana koko Itä-Lapin kierrokselle.

Sotahistoriaan liittyvien tutustumiskohteiden osalta kunnissa nähdään tulevaisuuden kehittämisen kannalta tärkeänä selvittää sotahistoriaan liittyvien tutustumiskohteiden kunto ja mahdolliset kunnostustarpeet.

Itä-Lapin sotahistoria on sekä paikallisille että matkailijoille tutustumisen ja esittelemisen arvoinen asia.

5. Allekirjoitus ja päiväys

Kemijärvellä 27.1.2012

Minna Hamara
hankevetäjä
Itä-Lapin talvisotahistoria tutuksi –hanke

Heikki Onnela
kehittämispäällikkö
Itä-Lapin kuntayhtymä